

در نشست بررسی الگوی توسعه اقتصادی مشهد مطرح شد:

توسعه مشهد با مأموریت آن همخوانی ندارد

قطع محور زیارت یک مفهوم دینی است و زیارت انسان کامل و امام معصوم است و اگر آن را به عنوان محور مطلق بگیریم که یک مزیت نسبی نیست یک مزیت مطلق است، وظایف فرهنگی، اجتماعی، امنیتی، خدماتی و... همگی باید بر محور زیارت شکل بگیرد و محور زیارت، انسان کامل، امام معصوم و یک مفهوم کاملاً دینی است. لذا باید توسعه بامدنظر قراردادن محوریت انسان کامل و معارف اسلام انجام شود.

یکی از دو مدل نشأت گرفته از مبانی نظری تبدیل به یک گفتمان و مطالبه شده است که بیشتر در ذهن ما و شما است اما مدل اجرایی کف میدان تقریباً ندارند اکنون در داخل حرم مطهر هم که مظهر این نگاه است یکی در میان داریم این مدل را می‌بینیم. اما یک رویکرد دیگر، رویکرد ترکیبی است و به هویت نسبی قائل است به طوریکه مشهد هم

شهر زیارتی باشد اما در عین حال همه محورهای توسعه اش بر مبنای زیارت شکل نگرفته باشد. در مشهد در حال حاضر چنین مدلی حاکم است. این مدل تا حد اجرا گفتمانش را تولید کرده است یعنی عملاً آن چیزی که اتفاق افتاده دومی است و ما با آن در کف میدان مواجه هستیم. بعضی‌ها اعتقاد دارند آرمان ما، الگوی ما، انتظار ما آن اولی است اما با وضع موجود روبرو هستیم و مسئله ما فاصله این وضع موجود و نقطه مطلوب است اگر محور زیارت باشد، در مکه، مدل توسعه آنها از ما زیارتی تر است. ظرفیت‌های رفاهی، خدماتی و زیارت را نمی‌توان به داخل حرم و فرایند صرفاً معنوی، حضوری و عبادی محدود کرد. اما می‌توان پیوست‌های

مدل توسعه اقتصادی شهر مشهد از موضوعات چالش برانگیز مدیریت شهری به شمار می‌رود و گروه‌های مختلفی در این خصوص اظهار نظر کرده‌اند. در دوره‌های مدیریت شهری قبلی به خصوص دوره قبل با وجود رشد رفاهی شهر و خدمات بسیاری که مهندس پژمان و همکارانش برای مشهد به ارمغان آورد به دلیل نیاز به تامین منابع مالی لازم برای سرعت گرفتن توسعه و ارائه خدمات بهتر مجبور به فروش امتیاز ساخت و سازهای مرتفع تجاری شد و کم توجهی به آینده این روند فضای شهری را از هویت تاریخی و فرهنگی و زیارتی خودش دور کرد. تا جایی که در بازدید اخیر وزیر راه و شهرسازی از مشهد صدای آخوندی هم درآمد و نقدهایی را به نحوه شهرسازی در مشهد وارد کرد. اینکه مبنای توسعه اقتصادی شهر مشهد چه باید باشد و چگونه این مبانی محقق می‌شود؟ سوال اصلی این می‌گردد است که با مهمانان این نشست در میان گذاشته‌ایم. آقایان حجت الاسلام دکتر محمدحسین حسین‌زاده بحرینی (نماینده مردم مشهد در مجلس شورای اسلامی)، مهدی برادران (معاون برنامه‌ریزی و توسعه شهرداری مشهد)، سید وحید موسویان (مدیرکل زیارت استانداری خراسان رضوی)، حجت الاسلام هاشم مهذب (دبیر طرح مطالعات توسعه کمی و کیفی زیارت) و وحید ارشدی (دانشجوی دکتری اقتصاد اسلامی دانشگاه فردوسی) در این میزگرد مهمان دفتر پژوهش خراسان بودند. آنچه در پی می‌آید خلاصه این نشست ۳ ساعته است که از نظر خواهید گذراند.

مأموریت زیارتی تنظیم شود. مأموریت زیارتی چیست؟ نظام اسلامی دنبال کدام ظرفیت قدرت نرم است که با آن بتواند مرکز پدافند تهاجم فرهنگی باشد و در برابر شبیخون فرهنگی بایستد؟ قرآن در مورد شاخص‌های یک شهر زیارتی می‌فرماید «مکه» شهر برکت، امنیت، عبادت و اولین جایگاهی است که خداوند برای بندگی مردم قرارداد داده است.

موسویان: باید بررسی شود که فلسفه وجودی مشهد مقدس چیست؟ اگر مبنای بحث مدل توسعه شهر مشهد یعنی یک بحث راهبردی و رویکردی علمی است باید محور توسعه مشخص شود و بر مبنای آن محور، اضلاع و ابعاد و اعضا و فرایندهای مرتبط تخصیص داده شود و تحقق پیدا کند. به طور

اولین سوال اینست که کدامیک از این دو دیدگاه درست است؟
مهذب: ابتدا باید تکلیف مشخص شود که شهر مشهد چه شهری است. آیا شهر زیارتی است؟ شهر زیارتی، شاخص‌ها و ویژگی‌های خودش را به ویژه در خصوص مشهدالرضا (ع) دارد، زیارت امام رضا (ع) مزیت رقابتی است. یعنی در واقع یک شاخص و ویژگی دارد که لااقل در کشور و از جهتی در کل جهان اسلام دوم ندارد. به هر حال مرقد مطهر حضرت رضا (ع) در حکومت شیعی وجود دارد، حکومتی که داعیه اش این است که «مأموریت من دنیایی است برای آخرت»؛ البته همه ویژگی‌های یک زندگی مطلوب باید در این دنیا ایجاد شود اما غایت آخرت است. لذا مشهد و زیرساخت‌های آن باید برای تحقق

در موضوع توسعه مشهد تقریباً دو دیدگاه عمده وجود دارد. دیدگاه اول قائل به این است باید در کنار موضوع زیارت جاذبه‌های مکملی در حوزه‌های مختلف (تجاری، گردشگری و...) در نظر گرفته شود و شهر بر آن مبنای توسعه پیدا کند تا هم موضوع زیارت تقویت شود و هم ماندگاری زائر و گردشگر مذهبی در مشهد بالا برود. اما دیدگاه دوم قائل به این است که چون مشهد پایتخت معنوی ایران است صرفاً باید تمام برنامه‌ریزی‌هایش حول محور زیارت امام رضا (ع) اتفاق بیفتد صاحبان این نگرش مدعی‌اند وظیفه مشهد این نیست که همه جاذبه‌ها را کنار هم داشته باشد. پاسخ دادن به این سوال پایه برای شکل‌گیری مدل توسعه اقتصادی مشهد ضروری است بنابراین